

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

XLIII. De Cultu Sanctorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

fervorum suorum mercedem per tot sæcula dilaturum?

XII. Respon. 1. ad probationem ex Scriptura. Math. 20. *vesperi* hoc est, in Die iudicii redditum iri omnibus perfectam & plenam mercedem, nempe beatitudinem etiam Corporis, quam omnes simul accepturi sunt; & quidem publice coram toto genere humano; quamvis illud *vesperi* intelligi etiam possit de fine vitæ: & tunc particula *simul* non est curanda, cum in parabolis non omnia quadrare debeant rei significatæ. 2. ad Timoth. loqui etiam Apostolum de plena corporis & animæ retributione, eaque solenni & publicâ in conspectu totius mundi, ut ipsamet verba innuunt. Sensum D. Pauli in Epist. ad Hebræos esse, quod antiqui Patres non acceperint repromissionem beatitudinis sine nobis, hoc est, prius quam etiam in novo Testamento morientibus cælum esset apertum. Ita Cornelius à Lapide, Tirinus, & alij. 1. Petri 5. Sermonem quoque esse ibi de plena perfecta que beatitudine etiam corporis, quam accipiemus cum in ultimo iudicii die apparuerit Princeps pastorum Christus. 1. Joann 3 illa verba, *cum apparuerit*, non esse intelligenda de Christo apparente, sed quando manifestum fiet toti Mundo, quam mercedem accepturi sint Iusti, tunc enim similes erimus Christo in animæ & corporis puritate, in impeccabilitate, immortalitate, impassibilitate & fruitione eiusdem Boni infiniti &c. Ita cit. Authores.

XIII. Respondetur 2. Ad probationem ex Patribus, qui à S. Scriptura non dissentunt. D. Iustinum etiam intelligendum de mercede plena corporis & animæ, quando totus homo animo & corpore gaudebit, aut legebit. S. Irenæum per locum inuisibilem intelligere cælum empyreum, quod non videmus. Non inficiatur igitur, animas Sanctorum esse in cælo, & videre Deum, sed solum innuit, illas non esse nunc in illa perfecta beatitudine, in qua est Christus, qui corpore & animo beatus est. D. Chrysostomum aliud non velle, quam nonita semper Animam fructuram bonis, quin aliquando etiam corpus in consortium gloriæ admitatur; cæterum apertissime tenet alibi veritatem Catholicam. S. Ambrosium non loqui de incertitudine beatitudinis, sed de die ultimi iudicii, quem Deus adhuc celat. S. Hilarius locutum esse de veteri testamento; tunc enim cælum adhuc erat clausum, & hinc dixit Paulus ad Hebræ. 11. supra cit. illos Veteres ante novi testamenti Sanctos cælum non fuisse ingressos. S. Bernardus & ipse etiam Augustinus videntur aliquando dubitasse de loco, ubi animæ futuræ sint ante resurrectionem, item an beatitudo animarum post resurrectionem maior sit futura? Et si etiam de re ipsa dubitassent, nihil contra nos inferretur; quia prima definito dicitur ante annos trecentos primum facta à Benedicto Papa. (quem alij XI. alij XII. numerant.) in Extrau. Benedictus Deus &c. quæ tamen non reperitur in corpore Juris, sed privatim ab aliquot Scriptoris refertur apud Sanderum. Videatur Bellarm. L. 1. cit. c. 1. & 5. ubi clarissime ostendit, S. Augustinum de ipsa Beatitudine non hæsisse dubium, Bernardum etiam non dubitasse de visione simplici, sed solum de perfecta, quam habebit anima, quando toto impetu in Deum feretur.

CONTROVERS. XLII.

DE CULTU SANCTORUM.

Antè hîc Strictissime accipiuntur, nempe pro ijs, qui non solum privatâ hominum opinione, sed etiam publico & solenni iudicio Ecclesiæ tanquam Beatorum cælorum incolæ censentur, & publicis honoribus colendi proponuntur, ac communiter Canonizati appellantur. Olim quidem cuilibet Episcopo licebat, imò communi populi devotioni permittebatur declaratio Sanctorum publice colendorum, ut colligitur ex S. Cypriano L. 3. Epist. 6. Sed quia experientiâ compertum fuit, Populum vano rumore aut falsis miraculis deceptum eos pro Sanctis coluisse, qui non erant Sancti, ut multis exemplis ostendit Bellarm. L. 1. de Beatitut. SS. c. 8. idcirco Romanus Pontifex tanquam supremus Iudex hoc iudicium de Sanctitate & cultu Sanctorum ab annis jam 500. & amplius sibi reservavit. Interim licet cuilibet privato nomine & privato cultu eum colere, quem censuerit Sanctum, ut exponit Bellarm. loc. cit. cap. 10. hoc præmissio.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

1. Doctrina prima. Sancti rectè coluntur propter intrinseca dona supernaturalia, adeoque plus quam cultu merè Civili, quo homines se se mutuo prosequuntur. Ita omnes Catholici. Probatur 1. exemplis veteris Testam. Josue 5. v. 13. cum Josue audisset ab Angelo, quod sit Princeps exercitus Domini, cecidit Josue pronus in terram, & adorans ait: quid Dominus meus loquitur ad servum suum. Et hunc cultum approbavit Angelus, imò majorem exegit subiungendo: solve calceamenta pedum tuorum, locus enim, in quo stas, Sanctus est (scilicet propter præsentiam Angeli) scilicet Josue quod sibi erat imperatum. 3. Reg. c. 18. v. 7. dicitur: cum Abdias esset in via, Elias occurrit ei, qui cum cognovisset eum, cecidit super faciem suam, & ait: num tuus Domine mi Eli? Ecce honorem, quem Abdias exhibuit Eliæ, & ipse admisit; Abdias autem, ut cit. cap. habetur, erat Administrator domus Regiæ Achab. & Princeps, & tamen Eliam virum simplicem sed gratiâ Dei eximium honoravit. Danielis 2. postquam Propheta somnium Regi Nabuchodonosori sapientissime exposuit, ait Sacer textus v. 46. Tunc Rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam, & Dancielem adoravit, scilicet propter donum interpretationis à Deo ipsi concessum; plura exempla asseruntur ab alijs. In novo Testamento Christus de Martyribus Apoc. 3. v. 21. ait: qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut ego vici, & sedet cum Patre meo in throno ejus. Et Apostolus ad Rom. 8. v. 17. Si autem Filij, & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, si tamen compatimur, ut & conglorificemur &c. cum ergo Sancti fuerint Christi com-

sto compassi, & cum ipso sustinerint, ac proinde cum ipso glorificari illis coiregent, cur eisdem honor & veneratio eximia non debeatur.

II. Probatur 2. Auctoritate Conciliorum & Patrum. Concilium Gangrense Anno 336. celebratum can. 20. sic definit: *Si quis per superbiam, tanquam perfectum se existimans conventus, qui per loca & Basilicas S. S. Martyrum sunt, vel accesserit, vel etiam oblationes, quae ibidem celebrantur, spernendas esse crediderit, memoriamque Sanctorum contemnendam, anathema sit.* Ubi vides; ex praxi Ecclesiae Basilicas in honorem & memoriam Sanctorum fuisse aedificatas, & solennitates celebratas. Concilium Carthaginense primum Anno 390. c. 2. sic decernit. *Martyrum dignitatem nemo prophanus infamet; ubi etiam penas injungit.* S. Hier. nym. in epist. ad Riparium: *adoramus, inquit, servos, ut honor servorum redamur ad Dominum.* S. Augustinus Serm. 1. de de SS. Petro & Paulo: *Beatissimum Petrum, inquit, Piscatorem modo genibus prostratus adorant multitudo Gentium.* Idem in Psal. 96. obijcientibus Ethnicis; quod Christiani colant Angelos, respondet: *Utinam & vos colere velletis, facile enim ab ipsis disceretis, non illos colere; hoc est, ut Deos, sed ut Sanctos.* Rursus contra Faustum. L. 26. c. 21. obijcientem Christianis Idolatriam in cultu Martyrum, respondet, *a Christianis coli Martyres, sed non Latria, & ideo non esse idolatriam.* S. Greg. Nilfen. in oratione ad S. Theodorum sic eundem alloquitur: *ut servus fidelis Deum adorans: ad nos, qui te colimus, & adoramus, accede.* Quid clarius pro cultu Sanctorum? plura videri possunt apud Bernardinum Verweis in Speculo Ecclesiae fol. 230. & alios.

III. Probatur 3. Ratione. Sac. Scriptura testatur; Sanctos a Deo honorificandos & glorificandos Joan. 12. v. 26. *Si quis mihi ministraverit, honorificabit illum Pater meus.* Psal. 138. v. 17. *mihi autem nimis honorati sunt amici tui Deus.* 1. Reg. 2. v. 30. *quicumque glorificaverit me, glorificabo eum.* Ad Rom. 2. v. 6. *qui reddet unicuique secundum opera ejus;* ipsi quidem, qui secundum patientiam boni operis gloriam & honorem &c. & v. 10. *gloria autem & honor & pax omni operanti bonum.* Cum ergo ipse Deus sanctos suos glorificare velit, atque honorem & gloriam ipsis conferat; cur nos Deum imitari, & Sanctos colere & honorare propter excellentiam ipsis collatam nequeamus?

IV. Doctrina secunda. Sancti in Caelo, ipsa etiam gloriosissima Dei Mater Maria non eo modo coli possunt, quo colitur Deus, sed longe inferiore, scilicet ut Amici Dei; adeoque Beatissima Virgo tanquam Deipara cultu Hyperdulia: ceteri vero cultu Dulia. Ita omnes Catholici DD. cum S. Thoma 3. P. Q. 25. a. 5. ubi haec habet: *Respondendo dicendum, quod, quia Latria soli Deo debetur, nulli creaturae deberi potest, prout creaturam secundum se veneramus; licet autem creatura insensibilis non sint capaces venerationis secundum se ipsas, creatura tamen rationalis est capax venerationis secundum se ipsam, & ideo nulli pura creatura rationali debetur cultus Latria.* Cum igitur Beatissima Virgo Maria sit pura Creatura rationalis; non debetur ei cultus Latria, sed solum dulia; eminentius tamen quam ceteris creaturis, in quantum ipsa Mater Dei est. Et ideo dicitur, quod debetur ei non qualiscumque dulia, sed hyperdulia. Huic discursui S. Doctoris obijci potest. Motivum duliae idem est cum motivo latriae. Ergo hoc ipso, si Sancti & B. Virgo Maria cultu duliae coli possint, latria quoque coluntur.

Probatur Antecedens; quia Dulia videtur se habere ad Latriam, sicuti se habet amor proximi propter Deum ad amorem ipsius Dei. Atqui utriusque amoris motivum est idem. Ergo etiam utriusque cultus erit idem motivum. Major probatur; quia Sancti coluntur propter excellentiam quandam supernaturalem. Ergo ultima ratio eos colendi videtur esse Excellentia Dei. Respondetur cum eodem S. Thoma 2. 2. Q. 25. cit. a. 1. & communissima Theologorum; Negando Antecedens. Ad probationem hujus dicimus, discrimen esse; quod in amore proximi propter Deum, Deus sit finis Cui, & ejus Bonitas sit, quae exciter ad amorem; hoc autem amato nullam esse amplius difficultatem in amando proximo propter Deum, cum proximus tantum ametur, ut medium, sive ut aliquod bonum extrinsecum Deo procurandum. At vero in colendo homine propter excellentiam propriam & distinctam realiter ab excellentia Dei (non obstante respectu transcendentali ad excellentiam Dei) specialis est difficultas, quae non hoc ipso est superata, quod moveamur ab honestate colendi Deum propter excellentiam propriam. Sic Angeli a principio superarunt quidem difficultatem in adorando Deo, non tamen in submittendo se Humanitati Christi, ut alibi docent Scholastici.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HAERETICORUM.

V. Error primus est. Sanctos non esse colendos. Ita post antiquos Wicleff, ut refert Thomas Waldensis Tom. 3. tit. 13. Lutherus in Evan. Dom. 23. post Pentecost. ubi ait: *quid enim cultus Sanctorum & veneratio aliud sunt, quam res diabolicae?* &c. Et Calvinus Instit. c. 12. §. 2. sic pronuncians: *Quem Sanctis cultum deferunt Papista, nihil re ipsa differt a cultu Dei, palam est.* Huic sequuntur Calvinista apud Amel. Tom. 2. fol. 159. Illum Lutherani apud Gerhard. L. 2. Parte 2. fol. 551. ajunt, *Cultum Religiosum soli Deo deberi: Sanctis vero non nisi Civilem formaliter a Religioso distinctum;* Ut ideo Magdenburgenses Lutherani Cent. 1. L. 2. c. 4. dicant, *omnes Sanctorum adorationes esse idolatriam.* Probant primo ex Sac. Scriptura Deut. 6. v. 13. *Solum Deum tuum adorabis & illi soli servies &c.* quae verba repetuntur Matth. 4. v. 10. & negans Christus diabolo adorationem videtur docuisse; nulli creaturae posse competere adorationem, sed soli DEO; unde etiam Paulus 1. Tim. 1. v. 17. *soli DEO, inquit, honor & gloria.* Probant secundo diversis exemplis ex Sac. Scriptura desumptis. Mardocheus Esther 3. v. 3. *noluit flectere genu; nec adorare Aman;* Petrus Actor. 10. recusavit Adorationem Cornelii, quia, inquit, *& ego ipse homo sum.* Angelus Apocal. 22. v. 9. cum Joannes Apost. adorare ipsum vellet, vide, inquit, *ne feceris, conservus enim tuus ego sum;* Deum adora, nec Angelus autem, nec Petrus recusarunt cultum Latriae, quia hunc dase Cornelius & Joannes noluerunt. Solum igitur Duliae cultum a se repulerunt. Probant tertio ex Concilio Laodicensi, quod can. 35. sic statuit: *Non oportet Christianos derelicta Ecclesia abire, & ad Angelos idolatriae*

latria abominanda Congregationes facere; quicunque autem inventus fuerit, occulta huic idololatria vacans, anathema sit, quoniam derelinquens Dominum Deum nostrum JESUM Christum Filium DEI accessit ad idola.

VI. Error iste sufficienter rejectus fuit in prior parte. Luber solum percontari ex Adversariis. Si Turcæ Christum tanquam Prophetam eximium venerentur, an debito divinæque cultu illum prosequantur? negant certè. Et cur? nunquid verus est Deus, quem venerantur? est, inquit; at ipsi ut talem suâ intentione non venerantur, siquidem illi excellentiam solummodò creatam tribuunt. Bene. Dicant ergo Sæctarij, qui fieri possit, ut nos, qui in Sanctis & creaturam agnoscimus, & non nisi propter excellentiam creatam eandem veneramur, habeamur idololatræ?

VII. Respondetur ad 1. probationem in omnibus istis & alijs Sac. Scripturæ locis sermonem esse de cultu latriæ soli Deo vero debitæ, & non dijs Gentium, aut ulli creaturæ: & talem cultum latriæ petijisse demonem à Christo exhiberi, quia justificavit se Dominum totius mundi. Ad 2. ex varijs exemplis Sac. Scripturæ: Mardochæus negavit Amani cultum divinum; quippe publicè constabat, Amani divinos sibi honores poposcisse; etenim Persarum Reges sibi tanquam dijs divinos honores in publicis & solennioribus actibus vendicasse, atque alijs etiam, quos eximie honoratos vellent, deferri jussisse, tam multis testimonijs & exemplis astruunt etiam Ethnici Scriptores Isocrates; Strabo, Heliodorus, Martialis, Curtius, &c. ut nulli sit locus dubitationi. Mardochæus igitur nec voluit, nec poruit salvâ conscientia signum aliquod talis honoris Amani exhibere, ne cum scandalo plurimum quemquam adoraret præter Deum; timebam enim, inquit ipse c. 13. v. 13. & 14. ne, si superbissimum Amani adorarem, honorem DEI mei transferrem ad hominem; alioquin si solo cultu civili adorari voluisset, libenter pro salute Israël etiam vestigia pedum ejus exosculari paratus fuisset. Videatur Tirmus in locum cit. ubi D. Thomam, Suarez, Vasq. & alios pro hac doctrina allegat. D. Petrus etiam cultu duliæ adorari recusavit tum modestiæ causâ, tum maxime, quia tam profunda prostratio poterat Judæis comitibus hujusmodi ceremoniæ infueris quasi latriæ videri, ac proinde scandalo esse. Quare nolo, inquit, à te talem mihi deferri honorem, qui Angelis potius debetur; etenim purus sum homo, atque ideo instar puri hominis comiter ac familiariter agere vobiscum cupio. Similiter in Apocalypsi Angelus insigni modestiâ & civilitate adorari recusat à Joanne, quia *conservus* (Syrius fodalus) *tuus sum*. q. d. ego non sum te superior dignitate, cur ergo me adores? Tu enim es Propheta, & Apostolus, es Evangelista & Prædicator Verbi DEI (hæc enim nomen Propheta significat) es continuus Martyr assiduus pro Christo labores & dolores sustinens, ideoque par imò superior es Angelis non naturâ, sed dignitate & merito, erisque brevi etiâ præmio & gloriâ in Cælo superior. Canon Concilij Laodicensis damnat cultum magicum, quem aliqui demonibus exhibebant, ut testatur Tertulianus in Apologetico c. 23. Cæterum illud ipsum Concilium can. immediate præcedente 34. admittit cultum SS. Martyrum.

VIII. Error secundus est eorundem hæreticorum, Sanctos & maxime Deiparam Virginem adorari cultu Latriæ. Conantur istud hoc tempore

singulariter inculcare suis Lutheranis & Calvinistis Prædicantes tum plerique omnes, tum nominatim in suis scriptis Hailbrunner, Hanneken, Gerhardus, Amesius, Molinaus &c. ut ita nos Catholicos tanquam Idololatrias ipsi exosos reddant, & suos à Romana Ecclesia absterreant. Probant 1. Adorare religiose idem est inseparabiliter cum servire Deo, seu colere latriâ: nec illius declaratio, absque hujus dari potest. 2. Catholici parrem gloriam & reverentiam exhibent Deo ac Beatissimæ Virgini, cæterisque Sanctis; siquidem frequenter ex eis audiuntur, imò & in libris leguntur hujusmodi effata & elogia: *Laud Deo, Virgini que Maria. Ad majorem Dei, Deiparæ, Virgini Mariæ & omnium Sanctorum gloriam, & honorem.* 3. Deipara Virgo etiam Dea appellatur, & ea, quæ Dei sunt, illi appropriantur, ut singulariter videre est in Psalterio Bonaventuræ ad modum Psalterij Davidici concinnato.

IX. Pro hujus erroris refutatione studio adduxi in prior parte proluxa verba D. Thomæ ex 3. P. Q. 25. a. 5. ut clarissimè appareret ex Catholica doctrina, nec Beatissimam Virginem, nec ullum Sanctum aut Angelum coli cultu Latriæ; quem soli Deo proprium esse constanter asseveramus. Fuerunt quidem antiqui hæretici, teste Epiphanius, 79. qui Deiparam pro Dea habuerunt sacrificantes eicollyridem, à qua Collyridani dicti sunt, sed ab hac nos hæresi remotissimi sumus, & rumpentur prius millies hæretici, quam nos Catholicos illius reos convincent. Verba hæc D. Augustini Tom. 6. L. 20. contra Faustum c. 21. illo cultu, quæ græcè Latria dicitur, Latine vero uno verbo dici non potest, cum sit quedam propria Divinitati debita servitio, nec colimus, nec colendum docemus, nisi unum Deum. Hæc, inquam, verba etiam nostra sunt: Latriâ nec colimus, nec colendum docemus, nisi unum DEUM: non Beatissimam V. MARIAM non ullum Angelum, non Sanctum, non creaturam ullam aliam. Unde

X. Respondetur ad 1. Probationem. Negando, hæc duo religiose colere, & servire DEO, seu Deum latriâ colere esse inseparabiliter connexa, sed ex perverso ingenio suo fingit Meno Hanneken in Irenico suo fol. 465. Non posse autem Duliam explicari absque Latriâ prorsus ignorantibus sibi persuadet Hailbrunner in suo Papatu Catholico fol. 219. Est enim differentia inter Latriam, Hyperduliam, & Duliam ex corporis constitutione externâ & oculorum elevatione, manuum extensione, genuum inflexione coniuncta non possit, nullus tamen hominum adeo crassus & rudis est, quin advertat internum animi sui sensum, & discrimen inter servitutis subjectionem, quam homo habet erga Deum: & quam habet erga Sanctos Deique amicos; quippe mens mea se Deo subijcit tanquam omnipotenti Numini, & Salvatori non æquè ulli Sancto aut Angelo, sed solum, ut dixi, tanquam DEI Amicis, qui intercessionem suâ adjuvare nos apud Deum possint, ut magis ex sequenti Controv. constabit.

Ad 2. Negando iterum, nos Catholicos eundem honorem & gloriam exhibere DEO, & B. Virgini, ac cæteris Sanctis, dum simul DEUM, Beatissimam Virginem, ac cæteros Sanctos laudamus; aliâs Jud. 7. v. 28. Gedeon pessime fecisset præcipiendo suis militibus, ut clamarent: *Domino & Gedeoni.* Laus & laudis paritas non consistit in Verbis, Quando igitur iisdem verbis dicimus:

dicimus: *Laud Deo, & Beata Virgini*, damus laudem Deo, ut Deo: Mariæ verò tanquam Matri Dei & Creaturæ præcipuæ inter omnes Sanctos & Angelos in Cælo.

X. Ad 3. Quando subinde eadem verba erga B. Virginem adhibentur, quæ ad Deum usurpantur, semper illa longè inferiore sensu & æstimatione sumuntur erga Beatissimam Virginem, quam erga Deum; perinde ferè, ut David Psal. 81. v. 6. etiam homines appellavit Deos: *Ego dixi, Dii estis & filij excelsi omnes &c.* quæ tamen verba non secundum æqualitatem, sed secundum participationem intelligenda sunt. Hinc diligentissime ista aurea verba S. Hilarij ad Constantinum Imperatorem observari oportet: *Sensus, non sermo crimen est.* Hoc nisi observent Adversarij, se ipsos ejusdem criminis reos faciunt, cujus nos tam severè accusant. Nam Leonardus Coquæus in Examine Præfat. monitoriæ Jacobi I. Regis Magnæ Britanniæ testatur paginâ 210. edit. Friburg. Brigg. in folio Reginæ Elisabethæ in Anglia hoc Carmen fuisse decantatum.

*Salve Diva, tue Patriæ decus, optima Salve:
Principes Elisabethæ, tuæ Dea magna Britannia.*

Et mirum sanè, titulum magnæ Deæ absque injuria Dei tribui Reginæ Calvinisticæ; & si quis Catholicus eodem modo alloquatur Reginam Cæli, Dei que Matrem Mariam talem fieri abominationem tantamque committi blasphemiam & idololatram! Si dicant, nomen Deæ in carmine illo aliter sumi, quam communiter accipi soleat, vel in Scriptura vel apud Ethnicos. Hoc ipsum respondentis nos Catholici; aliter verba sumimus de Deipara Virgine in Psalterio Bonaventuræ: aliter de Deo ac Christo in Psalterio Davidis. Similiter multi alij effectus gratiæ tribuuntur B. V. Mariæ; non quod per se ipsos efficiat, sed quod Christum omnium gratiarum Auctorem pepererit, vel quod per illum & ab illo eos nobis impetraverit, ut optimè notat P. Franciscus Suarez. L. 2. defensionis Fidei Cath. c. 6. n. 17.

XIII. Urget Pet. Molinaus in Neopap. fol. 585. Theodoretus libi de divin. decret. Tit. de Spir. S. ut probet, Spiritum Sanctum esse DEUM, utitur hoc argumento, quod Dulia ipsi exhibeatur. Ergo etiam Sancti, & præcipuè B. V. Maria à Papiſtis pro Dijs coluntur; quia illis Dulia exhibetur. Respon. Theodoretus loqui de supremo cultu Deo soli convenienti ac debito, clarè ex ipso textu patere; unde nomen Dulia non sumit secundum Ecclesiæ sensum pro cultu creaturæ competente, sed juxta primam suam impositionem, ex qua denotat quemlibet cultum absque discrimine, & solum ex subſtrata materia determinatur, uti in præſenti accidit. Nam cum Theodoretus dicat, Christum in terram venisse, ut differentiam inter DEUM & Creaturam doceret; & mox subiungat, eundem utique non iterum præcepisse adorationem & servitutem creaturarum, non potest hoc nisi de sola divina servitute intelligi; siquidem neque DEUS protulit, neque Theodoretus in mentem unquam venit, creaturis nullum prorsus cultum convenire. Solum igitur Molinaus hoc evincit argumento suo, hic loci Theodoretum non sumpsisse duliam juxta communem & consuetum Ecclesiæ usum, sed juxta primam ejus imposi-

nem accepisse, prout scil. significat quemlibet cultum, sive is Deo sive creaturæ exhibeatur, quod ex subſtrata materia discerni oportet.

*****

CONTROVERS. XLIII.

DE INLOCATIONE SAN- ctorum.

Uperfluum omnino censerì posset inter Christianos controverti, num Beati in Cælo Incolæ, atque eximij Dei Amici invocari à nobis in hac miseriarum valle, & peti illorum apud Deum intercessio licet possit. Nam ex vario capite res hæc ita luculenter apparet honesta ac laudabilis, ut dubitari possit, an inter homines ratione præditos sit numerandus, qui id inficiatur. Nihilominus pro dolor! plurimi sunt tantis mentis tenebris obruti, ut non solum fulgentem hanc veritatis faciem non videant, sed errorem idololatricum proclamant, eumque omnibus machinis oppugnatum, imò extirpatum eant. Hi ergo caeco suo impetu nos cogunt ad catholicæ veritatis fundamenta paulo pluribus promenda, ut, si illos indignos responsione censeamus, veritati saltem pro merito patrocinemur. Sit igitur.

*****

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Sancti in Cælo orant pro vivis in genere, & ad hoc etiam rectè à nobis invocantur. Ita certa Sententia. Probatur. Tum ex Sac. Scriptura Apoc. 5. v. 8. viginti quatuor Seniores dicuntur cecidisse coram Agno habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum. Et L. 2. Machab. c. 15. v. 14. ubi dicitur: *hic est fratrum amator & Populi Israel, hic est, qui multum orat pro Populo, & universa Sancta juventute tremas Propheta Dei.* Tum ex communione Ecclesiæ Triumphantis cum Militante ad Hebr. 12. & Symbolo Apostolico. In quo autem nobiscum communicabunt; si non orent pro nobis?

II. *Doctrina secunda.* Beati in Cælo Angeli & Animæ orant pro nobis etiam in particulari; & rectè pièque à nobis in hac vita invocantur, ut apud Deum pro nobis intercedant. Ita omnes Catholici, & in hoc versatur cardo controversiæ, pro quo Concilium Trid. Sess. 25. ad initium de invocatione, veneratione, & reliquijs Sanctorum, & sacris imaginibus. hæc habet: *Manda Sancta Synodus Episcopis & ceteris munus curamq. sustinentibus, ut juxta Catholica & Apostolica Ecclesiæ usum à primævis Christianæ Religionis temporibus receptum, S. S. Patrum consensum, & S. S. Conciliorum decreta; imprimis de Sanctorum intercessione, Reliquiarum honore, legitimo Imaginum usu Fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum atq. utile esse suppliciter eos invocare, & ob beneficia*

N n

nesicia